

Πέτρος, Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα
ζωῆς αἰωνίου ἔχεις. καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ⁶⁹
ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς⁴⁴ τοῦ Θεοῦ τοῦ
ζῶντος⁴⁵. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς ⁷⁰
τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην, καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός
ἐστιν; ἔλεγε δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος Ἰσκαριώτην⁴⁶. ⁷¹
οὗτος γὰρ ἤμελλεν αὐτὸν παραδιδόναι, εἰς ᾧν⁴⁷ ἐκ
τῶν δώδεκα.

Καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα¹ ἐν τῇ VII.
Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἠθέλεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν,
ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτείνειν. ἦν δὲ ²
ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων ἡ σκηνοπηγία. εἶπον ³
οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, Μετάβηθι ἐν-
τεῦθεν, καὶ ὑπάγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ
μαθηταί σου θεωρήσωσι τὰ ἔργα σου ἃ ποιεῖς.
οὐδεὶς γὰρ ἐν κρυπτῷ τι ποιεῖ, καὶ ζητεῖ αὐτὸς² ἐν ⁴
παρρησίᾳ εἶναι. εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυ-
τὸν τῷ κόσμῳ. οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπί- ⁵
στευον εἰς αὐτόν. λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ὁ ⁶
καιρὸς ὁ ἐμὸς οὐπω πάρεστιν, ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέ-
τερος πάντοτε ἐστιν ἔτοιμος. οὐ δύναται ὁ κόσμος ⁷
μισεῖν ὑμᾶς· ἐμέ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ
αὐτοῦ, ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν. ὑμεῖς ⁸
ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην³. ἐγὼ οὐπω⁴ ἀναβαίνω
εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ὅτι ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὐπω
πεπλήρωται. ταῦτα δὲ εἰπὼν αὐτοῖς, ἔμεινεν ἐν τῇ ⁹
Γαλιλαίᾳ.

Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τότε καὶ ¹⁰
αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτὴν⁵, οὐ φανερώς, ἀλλ' ὥς

⁴⁴ ὁ ἅγιος⁴⁵ *ομ.* τοῦ ζῶντος⁴⁶ Ἰσκαριώτου⁴⁷ *ομ.* ᾧν¹ μετὰ ταῦτα περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς² *Marg.*αὐτὸν ³ *ομ.* ταύτην⁴ *Marg.* οὐκ⁵ (αὐτοῦ) εἰς τὴν

ἑορτὴν, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη

- 11 ἐν κρυπτῷ. οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ
 12 ἑορτῇ, καὶ ἔλεγον, Ποῦ ἐστὶν ἐκεῖνος; καὶ γογ-
 γυσμὸς πολλὸς περὶ αὐτοῦ ἦν⁶ ἐν τοῖς ὄχλοις· οἱ
 μὲν ἔλεγον ὅτι Ἀγαθὸς ἐστὶν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον, Οὐ,
 13 ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. οὐδεὶς μὲντοι παρρησίᾳ
 ἐλάλει περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων.
 14 Ἦδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσοῦσης, ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς
 15 εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ἐδίδασκε. καὶ ἐθαύμαζον⁷ οἱ
 Ἰουδαῖοι λέγοντες, Πῶς οὗτος γράμματα οἶδε,
 16 μὴ μεμαθηκώς; ἀπεκρίθη⁸ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ
 εἶπεν, Ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἐστὶν ἐμῇ, ἀλλὰ τοῦ
 17 πέμψαντός με. ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ
 ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς, πότερον ἐκ τοῦ
 18 Θεοῦ ἐστὶν, ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ. ὁ ἀφ'
 ἑαυτοῦ λαλῶν, τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ
 19 ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτόν, οὗτος
 ἀληθὴς ἐστι, καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἐστὶν. οὐ
 20 Μωσῆς δέδωκεν⁹ ὑμῖν τὸν νόμον, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν
 ποιεῖ τὸν νόμον; τί με ζητεῖτε ἀποκτείνειν; ἀπε-
 21 κρίθη ὁ ὄχλος καὶ εἶπε¹⁰, Δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε
 ζητεῖ ἀποκτείνειν; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν
 αὐτοῖς, Ἐν ἔργον ἐποίησα, καὶ πάντες θαυμάζετε.
 22 διὰ τοῦτο Μωσῆς¹¹ δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομὴν
 (οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωσέως ἐστίν, ἀλλ' ἐκ τῶν πατέ-
 23 ρων)· καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον. εἰ
 περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ, ἵνα
 μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωσέως, ἐμοὶ χολᾷτε ὅτι ὅλον
 24 ἄνθρωπον ὑγιῇ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; μὴ κρίνετε
 κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε.
 25 Ἐλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν, Οὐχ

⁶ περὶ αὐτοῦ ἦν πολλὸς ⁷ ἐθαύμαζον οὖν ⁸ ἀδὲ οὖν
⁹ ἔδωκεν ¹⁰ οὐκ. καὶ εἶπε ¹¹ (Marg. θαυμάζετε διὰ
 τοῦτο. Μωσῆς)

οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι; καὶ ἴδε παρ-²⁶
ρησία λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσι. μήποτε
ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες ὅτι οὗτός ἐστιν ἀλη-
θῶς¹² ὁ Χριστός; ἀλλὰ τοῦτον οἶδαμεν πόθεν ἐστίν.²⁷
ὁ δὲ Χριστὸς ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν
ἐστίν. ἔκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς²⁸
καὶ λέγων, Καμὲ οἴδατε, καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί· καὶ
ἀπ' ἐμαντοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐστίν ἀληθινός. ὁ
πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. ἐγὼ δὲ¹³ οἶδα²⁹
αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι, κακῆκίνός με ἀπέστειλεν.
ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι· καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν³⁰
ἐπ' αὐτὸν τὴν χεῖρα, ὅτι οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα
αὐτοῦ. πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου¹⁴ ἐπίστευσαν εἰς³¹
αὐτόν, καὶ ἔλεγον ὅτι¹⁵ Ὁ Χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, μήτι¹⁶
πλείονα σημεῖα τούτων¹⁷ ποιήσει ὢν οὗτος ἐποίησεν;
ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ³²
αὐτοῦ ταῦτα· καὶ ἀπέστειλαν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ
ἀρχιερεῖς¹⁸ ὑπηρέτας ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. εἶπεν³³
οὖν αὐτοῖς¹⁹ ὁ Ἰησοῦς, Ἔτι μικρὸν χρόνον μεθ' ὑμῶν
εἰμι, καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με. ζητήσετέ³⁴
με, καὶ οὐχ εὐρήσετε²⁰. καὶ ὅπου εἰμί ἐγώ, ὑμεῖς οὐ
δύνασθε ἐλθεῖν. εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυ-³⁵
τούς, Ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι ὅτι ἡμεῖς οὐχ
εὐρήσομεν αὐτόν; μὴ εἰς τὴν διασποράν τῶν Ἑλ-
λῆνων μέλλει πορεύεσθαι, καὶ διδάσκειν τοὺς Ἑλ-
ληνας; τίς ἐστιν οὗτος ὁ λόγος ὃν εἶπε, Ζητήσετέ³⁶
με, καὶ οὐχ εὐρήσετε²⁰. καὶ ὅπου εἰμί ἐγώ, ὑμεῖς
οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;

Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς³⁷
εἰστήκει ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔκραξε, λέγων, Ἐάν τις

¹² *ομι.* ἀληθῶς¹³ *ομι.* δὲ¹⁴ ἐκ τοῦ ὄχλου δὲ πολλοὶ¹⁵ (*ομι.* ὅτι¹⁶ μὴ¹⁷ *ομι.* τούτων¹⁸ ἀρχιερεῖς καὶ

οἱ Φαρισαῖοι

¹⁹ *ομι.* αὐτοῖς²⁰ (-σετέ) *add* με

38 διψᾷ, ἐρχέσθω πρὸς με καὶ πινέτω. ὁ πιστεύων εἰς
 ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας
 39 αὐτοῦ ρεύσουσιν ὕδατος ζώντος. τοῦτο δὲ εἶπε περὶ
 τοῦ Πνεύματος οὗ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύ-
 οντες²¹ εἰς αὐτόν· οὕτω γὰρ ἦν Πνεῦμα Ἅγιον^{22 23},
 40 ὅτι ὁ Ἰησοῦς οὐδέ πω²⁴ ἔδοξάσθη. πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ
 ὄχλου²⁵ ἀκούσαντες τὸν λόγον²⁶ ἔλεγον, Οὗτός ἐστιν
 41 ἀληθῶς ὁ προφήτης. ἄλλοι ἔλεγον, Οὗτός ἐστιν
 ὁ Χριστός. ἄλλοι²⁷ δὲ ἔλεγον, Μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γα-
 42 λιλαίας ὁ Χριστὸς ἔρχεται; οὐχὶ ἡ γραφή εἶπεν
 ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος Δαβίδ, καὶ ἀπὸ Βηθλεέμ,
 τῆς κώμης ὅπου ἦν Δαβίδ, ὁ Χριστὸς ἔρχεται²⁸;
 43, 44 σχίσμα οὖν ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο²⁹ δι' αὐτόν. τινὲς δὲ
 ᾔθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν, ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβα-
 λεν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας.
 45 Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς
 καὶ Φαρισαίους· καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι, Διατί
 46 οὐκ ἠγάγετε αὐτόν; ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται,
 Οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν³⁰ ἄνθρωπος, ὥς οὗτος ὁ
 47 ἄνθρωπος³¹. ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι,
 48 Μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; μὴ τις ἐκ τῶν ἀρχόντων
 49 ἐπίστευσεν εἰς αὐτόν, ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων; ἀλλ'
 ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον ἐπικατάρ-
 50 τοί³² εἰσι. λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτούς (ὁ ἐλθὼν
 51 νυκτὸς³³ πρὸς αὐτόν³⁴, εἰς ὧν ἐξ αὐτῶν), Μὴ ὁ νόμος
 ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον, εἰ μὴ ἀκούσῃ παρ'
 52 αὐτοῦ πρότερον³⁵ καὶ γινῶ τί ποιεῖ; ἀπεκρίθησαν
 καὶ εἶπον αὐτῷ, Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ;

²¹ πιστεύσαντες ²² ομι. "Ἅγιον text, not marg. ²³ Marg. adds δεδομένον ²⁴ οὕτω ²⁵ ἐκ τοῦ ὄχλου οὖν ²⁶ τῶν λόγων τούτων ²⁷ οἱ ²⁸ ἔρχεται ὁ Χριστός ²⁹ ἐγένετο ἐν τῷ ὄχλῳ ³⁰ ἐλάλησεν οὕτως ³¹ ομι., ὥς οὗτος ὁ ἄνθρωπος ³² ἐπάρατοί ³³ ομι. νυκτὸς ³⁴ add πρότερον
³⁵ πρῶτον παρ' αὐτοῦ

ἐρεύνησον καὶ ἴδε³⁶ ὅτι προφήτης ἐκ τῆς Γαλι-
λαίας³⁷ οὐκ ἐγήγερται³⁸.

³⁹ Καὶ ἐπορεύθη⁴⁰ ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον⁵³
αὐτοῦ. Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν VIII.
ἐλαιῶν. ὄρθρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ²
ιερόν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτόν· καὶ
καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς. ἄγουσι δὲ οἱ γραμ- ³
ματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς αὐτόν¹ γυναῖκα
ἐν² μοιχείᾳ κατειλημμένην, καὶ στήσαντες αὐ-
τήν ἐν μέσῳ, λέγουσιν αὐτῷ, Δικάσκαλε, αὕτη ⁴
ἡ γυνὴ κατεiléφθη³ ἐπαυτοφώρῳ μοιχευομένη.
ἐν δὲ τῷ νόμῳ Μωσῆς ἡμῖν ἐνετείλατο τὰς τοι- ⁵
αύτας λιθοβολεῖσθαι⁴. σὺ οὖν τί λέγεις⁵; τοῦ- ⁶
το δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτόν, ἵνα ἔχωσι κα-
τηγορεῖν αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ
δακτύλῳ ἔγραφεν⁶ εἰς τὴν γῆν, μὴ προσποιού-
μενος⁷. ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες αὐτόν, ἀνα- ⁷
κύψας εἶπε πρὸς αὐτούς, Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν,
πρῶτος τὸν⁸ λίθον ἐπ' αὐτῇ βαλέτω. καὶ πᾶ- ⁸
λιν κάτω κύψας⁹ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. οἱ δέ, ⁹
ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχό-
μενοι¹⁰, ἐξήρχοντο εἰς καθ' εἰς, ἀρξάμενοι ἀπὸ
τῶν πρεσβυτέρων ἕως τῶν ἐσχάτων· καὶ κατε-
λείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ
ἑστῶσα¹¹. ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ μηδένα ¹⁰
θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικός,¹² εἶπεν αὐτῇ Ἡ
γυνὴ, ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου¹³; οὐ-
δεῖς σε κατέκρινεν; ἡ δὲ εἶπεν, Οὐδεῖς, Κύριε. ¹¹
εἶπε δὲ αὐτῇ¹⁴ ὁ Ἰησοῦς, Οὐδὲ ἐγὼ σε κατα-
κρίνω· πορεύου καὶ¹⁵ μηκέτι ἀμάρτανε.

³⁶ (Marg. ἴδε· ὅτι) ³⁷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας προφήτης ³⁸ ἐγεί-
ρεται ³⁹ The paragraph comprising ch. vii. 53 to ch. viii. 11 is
set within brackets in the text, and virtually rejected in the marg.

⁴⁰ ἐπορεύθησαν ¹ om. πρὸς αὐτόν ² ἐπὶ ³ κατείληπται
⁴ λιθάζειν ⁵ add περὶ αὐτῆς ⁶ κατέγραφεν ⁷ om. μὴ
προσποιούμενος ⁸ om. τὸν ⁹ add τῷ δακτύλῳ ¹⁰ om.,
καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι, ¹¹ οὕσα (for ἐστῶσα)
¹² om., καὶ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικός, ¹³ om.
ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου ¹⁴ om. αὐτῇ ¹⁵ ἀπὸ τοῦ νῦν (for καὶ)